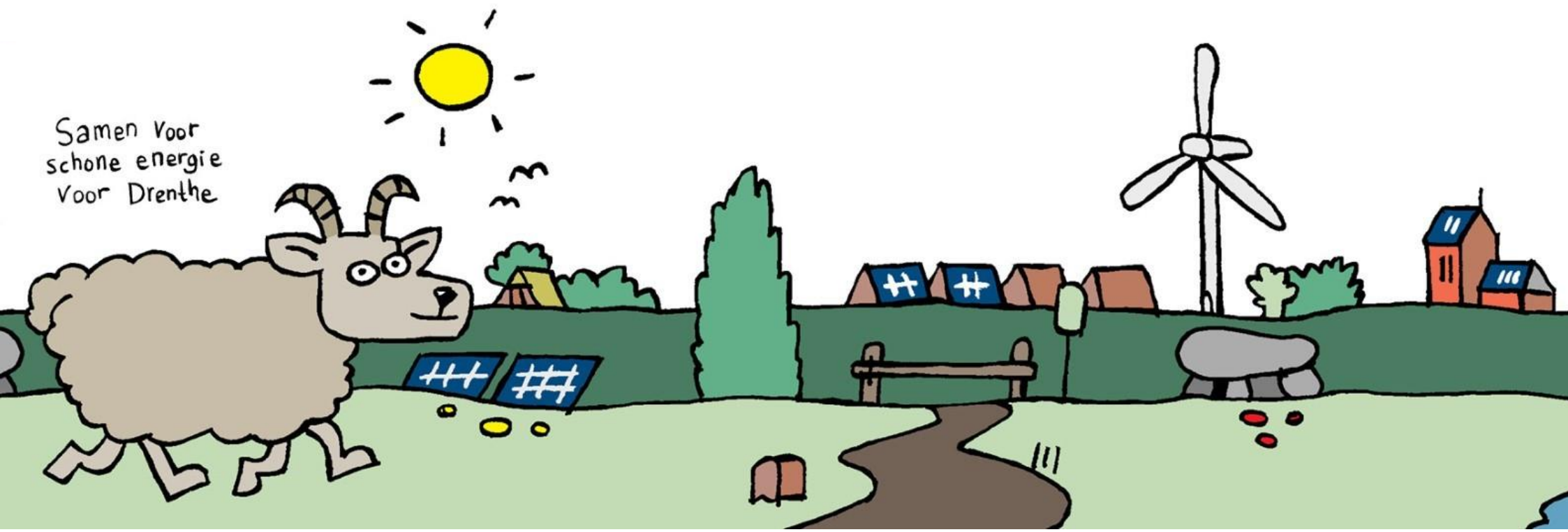


# Halfjaarlijkse voortgangsrapportage RES-regio Drenthe

*Juli 2024*

Samen voor  
schone energie  
voor Drenthe



## VOORTGANG DOELSTELLINGEN RES 1.0 REGIO DRENTHÉ 1 JULI 2024

Doelstelling	Toelichting	Voortgang
<b>Vermeden CO2 uitstoot</b>		
0,7 Mton CO2 reductie	Met de 3,45 TWh aan hernieuwbare energieproductie van de RES-regio Drenthe wordt een bijdrage geleverd aan de emissie reductie in Nederland.	Op 1 juli 2024 is er sprake van 410,7 kton vermeden CO2. (equivalent van 58,7% van 3,45 TWh).
<b>Op te wekken elektriciteit</b>		
3,45 TWh hernieuwbare elektriciteit in 2030	We maken onderscheid tussen zonne-energie op land, zonne-energie op dak, windenergie en techniek neutraal. Techniek neutraal betekent dat er nog invulling aan moet worden gegeven; het kan gaan om opwekking van elektriciteit door middel van zonne-energie op land, zonne-energie op dak en windenergie.	<p>We constateren dat op 1 juli 2024 met de huidige opwek van 2,024 TWh 58,7% van 3,45 TWh is gerealiseerd. Door een nieuwe meetmethode voor zon-op-dak is dit iets minder dan de meting van juli 2023.</p> <p>Op 1 juli 2024 zat er voor 0,528 TWh aan projecten in de pijplijn en er stond 1,078 TWh als te realiseren ambities open. Een klein deel daarvan, 0,037 TWh, is de techniek neutrale ambitie van enkele gemeenten</p>
<b>Opwek</b>		
De Drentse bijdrage is 3,45 TWh en is als volgt opgebouwd: 1,123 TWh wind 1,249 TWh zon op land, 0,893 TWh grootschalig zon op dak, 0,234 TWh techniek neutraal in 2030.	Per gemeente monitoren we de realisatiegraad en status van de opwek van hernieuwbare elektriciteit in TWh.	<p>Op 30 juni 2024 was de stand van zaken m.b.t. de invulling van de Drentse bijdrage van 3,45 TWh als volgt:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Huidig (=gerealiseerd): 0,886 TWh wind, 0,817 TWh zon op land en 0,321 TWh zon op dak.</li> <li>• Pijplijn: 0,063 TWh wind, 0,419 TWh zon op land, 0,045 TWh zon op dak.</li> <li>• Ambities: 0,103 TWh wind, 0,339 TWh zon op land en 0,599 TWh zon op dak, 0,037 TWh als techniekneutraal.</li> <li>•</li> </ul>

<b>Warmtebesparing gebouwde omgeving</b>		
In de periode tot 2030 wordt door de gebouwde omgeving voor warmte 15% minder energie gebruikt: van 3,9 TWh in 2020 naar 3,3 TWh in 2030.	RES-regio Drenthe heeft een besparingsdoelstelling voor warmte. Dit wordt gemonitord aan de hand van de jaarlijkse gegevens over het aardgasverbruik in de bebouwde omgeving.	In 2022 hebben we een reductie van maar liefst 10% van het aardgasverbruik van het voorgaande jaar gehaald, namelijk van 455 miljoen m3 in 2021 naar 403 miljoen m3 in 2022. Als we deze lijn continueren is het doel van 386,8 in 2030 goed in zicht.
<b>Initiatieven warmtebesparing</b>		
Inwoners en bedrijven worden gemotiveerd tot het nemen van geen-spijt maatregelen. Initiatieven en energiecoöperaties worden gestimuleerd en er wordt een beweging van ambassadeurs opgebouwd.	Inwoners en bedrijven worden door de overheid geïnformeerd over de noodzaak om energie te besparen, duurzaam op te wekken en te gebruiken. Ook moet de overheid duidelijke kaders en mogelijkheden meegeven om daadwerkelijk tot actie over te gaan. Dit proces wordt versneld wanneer de energietransitie ook lokaal wordt opgepakt.	In de RES-regio Drenthe wordt het isoleren van woningen gestimuleerd. Zowel de provincie als de afzonderlijke gemeenten beiden subsidies aan inwoners om isolatiemaatregelen en andere energiebesparende maatregelen te treffen. Ook middels laagdrempelige mogelijkheden zoals de fixteams worden inwoners hiermee geholpen.
<b>Aardgasvrije wijken/hybride wijken</b>		
In de Transitievisie Warmte (TVW) van de gemeenten zijn wijken genoemd waar plannen zijn om in de periode tot 2030 van het aardgas af te gaan.	Met het opstellen van de Transitievisie Warmte werken de gemeenten aan het aardgasvrij maken van woonwijken.	Momenteel werken de gemeenten aan het doorontwikkelen van de Transitievisies Warmte naar een Warmteprogramma onder de Omgevingswet. Hierin worden keuzes gemaakt over hoe onze wijken en dorpen in de toekomst het beste verwarmd kunnen worden. In Drenthe zal een groot gedeelte van de woningen worden geëlektrificeerd. Er zijn daarnaast ook gebieden waar warmtenetten worden voorbereid.

<b>Experimenten warmte</b>		
Innovatie bij lokale en regionale bedrijven wordt gestimuleerd.	Het gaat om het toepassen van innovatie in de gebouwde omgeving op het gebied van duurzame warmte, in de vorm van: (1) gebruik nieuwe warmtebronnen en/of technieken (2) optimalisatie inzet ICT en/of techniek, (3) conversie energie en/of opslag, (4) besparing warmtevraag.	Op een aantal plaatsen in Drenthe wordt gekeken naar alternatieve manieren om de gebouwde omgeving van warmte te voorzien. In Hogeveen wordt bijvoorbeeld gewerkt aan een waterstofwijk. Zo vind je hier een waterstof tiny house. Verder worden in verschillende gemeenten onderzoek gedaan naar duurzame warmtebronnen.
<b>Participatiebeleid</b>		
De gemeenten geven vorm aan hun eigen energiebeleid. Evenals de gemeenten draagt de provincie Drenthe zorg voor participatiebeleid bij energieprojecten.	Gemeenten die energiebeleid hebben, verscherpen en/of actualiseren dit beleid indien dat nodig is. Hierbij kiezen ze voor een participatieproces dat bij deze herziening past. Enkele gemeenten werken op dit moment aan energiebeleid.	Vrijwel alle gemeenten hebben inmiddels een energiebeleid en/of participatiebeleid opgesteld, al dan niet als onderdeel van de Omgevingsvisie. Dit beleid wordt indien nodig aangescherpt en geactualiseerd.
<b>Procesparticipatie</b>		
Er vindt procesparticipatie plaats in de ontwikkeling, bouw en exploitatie van een energieproject.	Onder procesparticipatie verstaat de RES-regio Drenthe het actief en inhoudelijk informeren van de omgeving in het proces van het project, en het meepraten, meedenken, meedoen, adviseren en/of meebeslissen van de omgeving over de inpassing, reductie overlast, randvoorwaarden, etc. richting de besluitvorming.	Bij alle nieuwe energieprojecten in de RES-regio Drenthe vindt procesparticipatie plaats. Afhankelijk van de fase waarin het project zich bevindt en het participatiebeleid van de specifieke gemeente waar het project wordt gerealiseerd, worden inwoners op verschillende momenten en manieren geïnformeerd en betrokken. Sinds vorig jaar worden inwoners ook betrokken bij het evalueren van bestaande zon-op-land projecten d.m.v. de Inwonersschouw Zonneparken die door het NMF Drenthe is ontwikkeld. De uitkomsten van deze evaluatie vormen de basis om in gesprek te gaan met de gemeente en de eigenaar van het project om verbeteringen voor te stellen.

<b>Financiële participatie</b>		
<p>Er vindt financiële participatie plaats in de ontwikkeling, bouw en exploitatie van een energieproject.</p>	<p>Onder financiële participatie verstaat de RES-regio Drenthe de mogelijkheid voor de omgeving om financieel deel te nemen aan het project of op een andere manier profijt te hebben van een tegemoetkoming, door middel van financiële deelneming, een omgevingsfonds, een omwonendenregeling en/of een eenmalige maatschappelijke bijdrage.</p>	<p>Bij veel energieprojecten is/wordt de mogelijkheid geboden tot financiële participatie, bijvoorbeeld via aandelen in het project. Bij enkele energieprojecten is daarnaast sprake van een omgevingsfonds en/of een eenmalige bijdrage aan lokale maatschappelijke doelen. Daar waar het niet lukt om lokaal eigendom te realiseren, wordt vaak gekozen voor één van deze opties.</p>
<b>Lokaal eigendom</b>		
<p>Er wordt gestreefd naar 50% lokaal eigendom bij nieuwe energieprojecten.</p>	<p>Onder lokaal eigendom verstaat de RES-regio Drenthe eigendom van de lokale omgeving waarbij iedereen (inwoners en lokale bedrijven) in de omgeving de kans krijgt om mee te investeren en mede-eigenaar te worden en de brede omgeving betrokken is als mede-eigenaar (vaak als collectief samenwerkingsverband).</p>	<p>Het realiseren van lokaal eigendom blijft in de praktijk een grote uitdaging, ondanks de inspanningen vanuit overheden en lokale energiecoöperaties. Hier zijn verschillende oorzaken voor aan te wijzen. Het afdwingen van lokaal eigendom is juridisch niet mogelijk, wat de voortgang in de weg zit. Wel is er in de nieuwe Energiewet een motiveringsplicht voor het realiseren van lokaal eigendom opgenomen. Ontwikkelaars moeten motiveren welke inspanningen hiervoor zijn verricht en gemeenten kunnen sancties opleggen als hier niet of onvoldoende aan is voldaan.</p> <p>Het is voor energiecoöperaties steeds lastiger om de businesscase voor het investeren in een zon- of windpark rond te krijgen. Dit heeft o.a. te maken met de hoge rentestanden. Het gebrek aan de juiste specialistische kennis en expertise bij energiecoöperaties in combinatie met de grote risico's van een dergelijke investering leidt er regelmatig toe dat energiecoöperaties (noodgedwongen) kiezen voor een andere vorm van financiële participatie.</p>

<b>Zon op land per soort locatie</b>		
Onze doelstelling is zoveel mogelijk zonne-energie binnen de gebouwde omgeving op te wekken.	Door grootschalige productie van zonne-energie binnen de gebouwde omgeving wordt de druk op het landschap verminderd. Voordat we nieuwe locaties voor zon-op-landprojecten aanwijzen op landbouwgronden, kijken we daarom zorgvuldig naar mogelijkheden binnen de bebouwde omgeving.	Netcongestie belemmert voorlopig de verdere doorontwikkeling van zon op dak en andere vormen van opwek van zonne-energie in de bebouwde omgeving. Dit maakt ook dat er geen tot weinig ruimte is voor implementatie van innovaties, zoals de ontwikkeling van zon-op-gevel of lichtgewicht zonnepanelen, of profiteren van prijsdalingen in de markt voor zonnepanelen.
<b>Ruimtegebruik opwek zon op land</b>		
Bij zon-op-landprojecten streven we naar combinaties met meerwaarde voor andere functies en beleidsdoelstellingen en/of waarbij sprake is van meervoudig ruimtegebruik.	De druk op de Drentse ruimte is groot, zon-op-landprojecten nemen veel ruimte in. Daarom willen we de ruimte zo goed mogelijk benutten zoals no-regret locaties. No-regret locaties zijn locaties waar de impact op het landschap van een nieuw zon-op-land-project minimaal is, bijvoorbeeld op of nabij bedrijventerreinen of glastuinbouwgebieden. Vaak is ook sprake van meervoudig ruimtegebruik.	Dit uitgangspunt is vastgelegd in beleid van gemeenten en provincie en daarmee effectief een beoordelings- of selectiecriterium. Ook marktpartijen onderschrijven in toenemende mate het belang van deze uitgangspunten. Resterende opgaven voor zon-op-land in Drenthe, op basis van RES 1.0, dienen hier rekening mee te houden. Waar dan concreet de ondergrens ligt om te kunnen spreken van voldoende meerwaarde van combinatiefuncties en meervoudig ruimtegebruik, is nog diffuus en kan per gemeente of gebied gaan verschillen. Dit vraagt in het bijzonder aandacht op het moment dat er concreet weer ruimte op het net ontstaat voor nieuwe projecten.
<b>Aandacht landschap</b>		
Bij het realiseren van zon-op-landprojecten, windturbines en nieuwe elektriciteitsstations hebben we aandacht voor het Drentse landschap. We houden rekening met een aantal landschapsclassificaties en eigenschappen.	We monitoren energieprojecten gecombineerd met Drentse landschapsclassificaties en andere eigenschappen die met het landschap samenhangen.	Dit uitgangspunt is vastgelegd in beleid van gemeenten en provincie en daarmee effectief een beoordelings- of selectiecriterium. Verder zijn op Drenthe toegesneden handreikingen beschikbaar en zijn partners binnen RES-Drenthe bereid en beschikbaar om expertise te delen.

<b>Effecten op natuurwaarden, biodiversiteit en bodemkwaliteit</b>		
De doelstelling is aandacht hebben voor effecten op natuurwaarden, biodiversiteit en bodemkwaliteit bij ontwikkeling van zon-op-land-projecten, windturbines en grootschalige inzet van duurzame warmtebronnen.	De verzamelde informatie draagt bij aan de bewustwording en een beter begrip van de wisselwerking tussen energieprojecten en effecten op natuurwaarden, biodiversiteit en bodemkwaliteit.	Dit uitgangspunt is vastgelegd in beleid van gemeenten en provincie en daarmee effectief een beoordelings- of selectie criterium. Verder neemt de wetenschappelijke kennis over effecten van energieparken op natuurwaarden, biodiversiteit en bodemkwaliteit toe.
<b>Verleende vergunningen</b>		
Benodigde vergunningen voor energieprojecten zijn vóór 1 januari 2025 verleend.	Verleende vergunningen bieden inzicht in het tempo, de schaal en de manier waarop energieprojecten in de loop van de tijd ruimtelijk worden ingebed. De datum 1 januari 2025 komt voort uit de landelijke RES-doelstelling, vanuit de gedachte dat men daarna nog 5 jaar de tijd heeft om alle vergunde energieprojecten te realiseren. Voor zon-op-dak is overigens in de regel geen vergunning nodig.	Inmiddels zijn er 277 vergunningen verleend. Volgens de monitor hebben op dit moment 29 vergunningplichtige projecten zicht op vergunningverlening vóór 1 januari 2025. Voor 18 vergunningplichtige projecten is dit (waarschijnlijk) niet het geval. Daarnaast dient een deel van de ambitie nog in projecten omgezet te worden.  Netcongestie vormt hiervoor één van de redenen waarom niet alle benodigde vergunningen voor 1 januari 2025 verleend zullen zijn. Concreet en aantoonbaar zicht op een netaansluiting vormt bovendien een randvoorwaarde bij de beoordeling van vergunningsaanvragen en belemmert op die manier projectinitiatieven.
<b>Ruimtelijke afspraken</b>		
Ruimtelijke afspraken borgen in Omgevingsvisie en plannen.	Voor het aanwijzen van nieuwe locaties voor zon-op-land-projecten en windturbines zijn afspraken gemaakt. We monitoren per gemeente wat de status is en in hoeverre de afspraken geborgd zijn in plannen.	De afspraken in RES 1.0 zijn geborgd in gemeentelijk en provinciaal beleid. Deze zullen ook een doorvertaling krijgen in omgevingsvisies die diverse gemeenten in voorbereiding hebben. De provincie is op basis van nieuw beleid van plan om regels te stellen aan grootschalige batterijsystemen en batterijopslag nabij zonneparken, onder andere met het oog op een goede netinpassing en landschappelijke inpassing.